

27.5.1931 ”Kotkilla” onnistuneet leiripäivät helluntaina

Helluntaipyhänsä viettivät Tampereen Kotkat Pyynikillä Termopylen kentällä, jonne he vanhaa jo tutuksi käynyttä tapaansa noudattaen olivat pystyttäneet komean ”leirikaupungin.”

Yleisöä kävikin leirillä sängen runsaasti, kaiken kaikkiaan 5.000–6.000 henkeä, ja oli se näkemäänsä ja kuulemaansa erittäin innostunutta ja tyytyväistä.

Veikko Kanninen

29.5.1931 Tuli valloillaan eilen Pispalassa ja Kuljussa

Pispalan esikaupungissa havaittiin klo 10,50 tulen olevan valloillaan Mäkitie 79:ssä sijaitsevassa asuinrakennuksessa. Tulen havaitsivat ensiksi naapuritalon asukkaat, jotka siitä ilmoittivat palavan talon omille asukkaille. Kun Tahmelan ja Pispalan VPK:t ensimmäiseksi saapuivat paikalle, 6–7 minuutin kuluttua hälytyksestä, loimusivat liekit jo korkealla ja vahva savupatsas nousi ilmaan.

Kuivassa osaksi laudoista tehdyssä rakennuksessa, joka oli vinkkelin muotoon rakennettu ja sisälsi kymmenkunta tulisijaa, oli palo nopeasti levinnyt tulimereksi, josta rakennusta ei voitu pelastaa.

Veikko Kanninen

24.9.1934 Saksalaisten lentäjien näytöksellä Tampereella loistava yleisömenestys

Eilispäivän ohjelmassa oli myös klo 9 Liisankalliolla alkanut pienoislennokkinäytös, jossa lennokkirakennuksen opettaja Horst Winkler esitteli pienoislennokkeja. Tilaisuuteen oli toivottu erikoisesti koululaisia ja he olivat toivomuksen täyttäneetkin. Yleisöä oli Liisankallion näytöksessä ”täysi huone.”

Veikko Kanninen

27.9.1936 Syksyä ja myrskyä

Pitkäaikaisten aurinkoisten ja lämpimäin syysilmojen jälkeen seurasi ”vihdoin” eilen tosi-syksyinen myrsky- ja sadepäivä. Sade alkoi jo perjantaina iltapuolella, kehittyäkseen yön aikana ankaraksi myrskyksi. Kadut olivat tällaisena tuuli- ja sadepäivänä kulkijoista köyhiä, niin kuin ylin kuva Hämeenkadulta näyttää.

Sulo Markkanen

31.5.1927 Kangasalan muinaiskirkko kohoaa vanhoilta peruskiviltään uuteen elämään

Huhu kertoi, että Liuksialan kunnallisneuvos Jalmari Meurman toimittaa kaivauksia lähellä kartanoa sijaitsevan keskiaikaisen kirkon jäännöspaikalla. Lisäsiipä huhu, että töitä oli Helsingistä Kansallismuseon puolesta valvomassa professori A. L. Hackman.

Aamulehti nakkasi miehensä autoon, ja mars paikalle. Siellä olivatkin sekä professori että kunnallisneuvos täydessä työnteon touhussa.

Nyt on kunnallisneuvos Meurman tahtonut herättää uudestaan eloon Kangasalan muinaiskirkon. Hänessä on herännyt ajatus, että ajan kovin ankarasti maahan tasaaman kirkon säilyneille sakariston peruskiville olisi rakennettava kotoinen kappeli vanhaan mainioon tyyliin ja samanlaisista kivenlohkareista kuten ennenkin, alun hyvää esimerkkiä seuraten.

A. Tamminen

23.10.1927 Yli 20 ihmisuhria vaatinut elokuvateatteripalo

Imatra-teatterissa syttynyt klo 7,40 10 filmirullaa. Tuli levinnyt 2 minuutissa ympäri teatterin.

Pimeässä teatterissa syntyy hirmuinen paniikki, parvekkeen reuna murtuu ja ylhäällä poispääsystä taistelevat suistuvat salonkiin.

Tulipalo, josta nyt oli kysymys, oli kammottavuudessaan ainoalaatuinen Suomessa tapahtuneiden joukossa. Mikäli illalla onnistuimme saamaan tietoomme – palopaikalla olleet olivat sammutusmiehistöä ja viranomaisia myöten ikään kuin lamaantuneita tiedosta, että liekkeihin oli saanut surmansa ainakin parikymmentä henkeä, eikä kellään ollut minkäänlaista kokonaiskäsitystä tapahtumasta – oli vähän vailla klo 8 illalla konehuoneessa filmi syttynyt palamaan.

A. Tamminen

7.2.1928 Uusi talvikulkuväline Näsijärvelle

Eilen esitteli kapteeni Bremer lentokelkkaansa sanomalehtimiehille. Se on lentokoneen hyttiä muistuttava neljällä leveällä suksella kulkeva ja moottorina 1400 kierroksella 140 hevosvoimaa kehittävä Bentz.

Kelkka jää toistaiseksi tänne ja aikomuksena on ryhtyä välittämään liikennettä Kuruun ja Teiskoon.

A. Tamminen

17.3.1928 Kotimainen talviurheilua käsittelevä elokuva

Tampereella on näinä päivinä aloitettu ensimmäisen kotimaisen urheiluaiheisen elokuvan kuvaus, ja tarkoituksena lienee, että filmi, jonka lopullista nimeä ei vielä ole määrätty, saataisiin esitettäväksi vielä tällä näytäntökaudella. Valmistajana on toiminimi Aquila-Suomi taiteilija Uno Eskolan johdolla; taiteilija Eskola ohjaa myöskin filmin, samoin kuin sen käsikirjoitus pohjautuu hänen urheiluaiheiseen novelliinsa "Suuria suurempi." – – – Valokuvauksesta huolehtii herra Arvo Tamminen.

Ensi sunnuntaina t.k. 18. p:nä kuvataan Hippoksella kello 9 ap. pidettävien propagandakilpailujen yhteydessä eräitä hiihtokilpailukohtauksia tähän elokuvaan, paitsi yleisökuvia myöskin hiihtokohtauksia, joihin hiihtonsa suorittaneet propagandahiihtäjät voivat ilmoittautua.

Veikko Kanninen

13.8.1928 Hämäläisen heimon juhlapäivä eilen

Raikuvin eläköönhuudoin tervehti yleisö hämäläisiä olympiamiehiä, jotka menestyksellisen kamppailunsa jälkeen olivat kiirehtineet kotiin ollakseen mukana heimonsa juhlilla.

Puheen jälkeen kansallispukuiset naisvoimistelijat kukittivat olympiamiehet punaisin ruusuin, ja soittokunta viritti Hämäläisen laulun, johon yleisö päänsä paljastaen yhtyi.

Kunnialla ja menestyksellisesti ovat suomalaiset urheilijat jälleen olympiakisoissa kantaneet maansa värejä, ja heidän saavutuksensa ovat kohottaneet Suomen nimen jälleen entistä lähemmin maailman kansojen tietoisuuteen.

Amsterdamin kisoissa ovat suomalaiset urheilijat todistaneet myös, että Suomen urheilun suuret saavutukset eivät ole olleet satunnaisen menestyksen varassa, vaan pohjautuvat ne Suomen kansan fyysillisiin ja henkisiin ominaisuuksiin.

Veikko Kanninen

30.4.1929 Kaamea onnettomuuden uhka Nokialla

Uhkaava onnettomuus sattui eilen klo ½ 11 ajoissa aamupäivällä Nokian asemalta jonkin matkaa Kaiskon pysäkille päin olevalla rautatien ylikäytävällä. Nokialaisen vuokra-auton koenumero H 496 yrittäessä Nokialta päin tullen radan pohjoispuolelle saapui ylikäytävälle samassa Tampereelta päin Siuron–Tampereen välillä liikehtivä järjestelyveturi perässään muutamia vaunuja. Parhaiksi radan kohdalla ollut auto jäi veturin eteen ja kulkeutui suojushäkin kannatuksella muutamia kymmeniä metrejä eteenpäin, kunnes juna ennätti pysähtyä.

Veikko Kanninen

13.9.1929 Eilen saatiin ylös 20 vainajaa

Puolenpäivän aikaan kulki jälleen onnettomuuspaikan ohitse ”Näsi” viemässä valkoisiin arkkuihin kätkettyjä ruumiita kotiseudulle. Kun ”Näsi” sivuutti etsintätyössä olevan ”Aureen”, tervehtivät laivalla ja sen viereisellä olevalla lotjalla olevat nostohenkilökuntaan kuuluvat miehet laivaa kunnianteolla ja paljastetuin päin. Hetki oli yksinkertaisuudessaan valtava ja vaikuttava.

Veikko Kanninen

8.7.1930 Sinimusta päivä: eräs uudemman historiamme suurimpia

Helsingin Valtioneuvoston torilla pidetty kenttäjumalanpalvelus valaisee voimakkaana tulisoihduna Suomen kansan tietä kohti uutta huomenta. Heinäkuun seitsemäs päivä painettiin eilen lähtemättömästi Suomen historian lehdille, sinne merkittiin eilinen päivä suurena päivänä – eräänä uudemman historiamme suurimmista, kolmanneksi niiden päivien joukkoon, joista kaksi ensimmäistä ovat joulukuun 6. päivä 1917 ja toukokuun 16. päivä 1918. Kolmas päivä, heinäkuun 7. päivä 1930 on suomalaisen talonpojan Vihtori Kosolan päivä, silloin hän saapui talonpoikaisjoukkoineen pääkaupunkiin viitoittamaan sen tien, mitä myöten Suomen kansan on kuljettava, jotta se vapaus, mikä edellisten päivien tekojen avulla oli hankittu, voidaan edelleen säilyttää sukupolvesta sukupolveen.

E. M. Staf

28.5.1931 Kotimainen tiekoneteollisuus

Oy Lokomon viimeisimpiä uutuuksia: tiejyrä ja tiehöylä, joihin on tehty patentoituja parannuksia ja uudistuksia.

Eilen esitteli Oy. Lokomo Ab. Tampereen kaupunginhallituksen ja rakennustoimiston insinööriosaston edustajille Kauppatorilla uusimpia tiekonevalmisteitaan: moottoritiejyriä ja moottoritiehöylää.

Viime vuonna ryhdyttiin valmistamaan nyt esiteltävänä olevia koneita, höyliä ja jyriä, joista ensinmainitun virallinen nimi on ”Moottoritiehöylä Lokomo.”

Veikko Kanninen

25.3.1932 Kevät saapuu

Kevät tekee tuloaan. Aurinko kellittelee aivan tosissaan ja ilmassa väreilee voimakas, riemullinen kevään henki. Viettävillä mailla solisee lumi jo iloisina virtoina, hanget alenevat alenemistaan ja tuore, raikas maa paljastuu lumen alta. Ihmiset ovat onnellisia ja erikoisesti pikkuväki on nyt touhussa. ”Polttolasit” ovat poikalasten mieluisimpia leikkikapineita ja heidän lakkiensa

pohjiin ja muihin vaatekappaleisiin ilmestyy palaneita reikiä taikka sitten käryävät kannet ja muut hyvin palavat esineet heidän hyppysissään. Toiset pienokaiset taas uittavat tulitikkuja ja ”muita laivoja” katuojissa. Kaikkialla ja kaikkien on hyvä olla.

Veikko Kanninen

28.9.1932 Myötäonninen vapaamatkustaja

Eilen klo 9 aikaan aamusella tuli eräs 2 ½ vuotias, Messukylän Udestakylästä kotoisin oleva lapsukainen hyvin omalaatuisen ja ihmeen onnellisesti päättyneen matkan Udestakylästä Tampereelle. Poju oli kotinsa lähetyvillä leikkiessään ja linja-auton odotellessa lähtöpaikallaan asettunut istumaan auton vasemmanpuoleiselle etusiivelle, josta häntä, auton ovi kun oli vastakkaisella sivulla, ei kukaan huomannut auton liikkeelle lähtiessä. Tässä vaaranalaisessa paikassa istuen nuori vapaamatkustaja tuli auton mukana Tampereen Kauppatorille asti, säilyen vahingoittumattomana koko 5 km pituisen matkan, ilman että hänen olopaikkaansa huomattiin ennenkuin vasta auton pysähtyttyä Kauppatorille. Lokasiivessä oli lapsen istumapaikalla vähäinen syvennys, joka selittää sen, että hän pysyi olopaikassaan horjahtamatta koko matkan. Olipa hän paikkaansa niin tyytyväinen, ettei ollut halukas muuttamaankaan auton sisäpuolelle.

Veikko Kanninen

27.5.1933 Punaiset liput Tampereella riisui suojeluskuntaupseeristo piiripäällikkö Pajarin johdolla helatorstaina Hämeenkadulta

Sosialistien Tampereelle helatorstaiksi puoluekokouksensa johdosta suunnittelema punainen liputus aikaansai kaupungissamme sangen levottoman helatorstain ja johti huomattavaan ratkaisuun: punaiset kumousliput riisuttiin suojeluskunnan toimesta sk.-piiripäällikön johdolla.

Veikko Kanninen

13.10.1934 Kansakoulupojilla suuret ”murtomaalympialaiset”

Tampereen kansakoulujen poikaluokkien ”murtomaajuoksumestaruuskilpailut” suoritettiin eilen Kaupinon vesitornin maastossa. Kilpailut sujuivat hyvin ja nopeasti, ja niihin otti osaa 31 luokkaa 205 osanottajalla, joista ainoastaan kaksi keskeytti.

Veikko Kanninen

9.12.1934 Tampereen kaukolinja-asemat ylikuormitettuja

Ylläoleva kuvamme on otettu Tampereen itäiseltä linja-autoasemalta eilen iltapäivällä. Kuva antaa käsityksen linja-autoasemain liikenteen paljoudesta. Tämän vuoden aikana on kaukolinja-asemilla erityisesti pakettiliikenne lisääntynyt odottamattoman suuressa määrässä.

Sulo Markkanen

13.7.1935 Asematalo valmistuu käyttökuntoon syyskuun aikana

Valmistumassa oleva asematalo ja sen suuri halli, jossa parhaillaan m.m. lattiaa päällystetään tamperelaisella graniittimosaikilla.

Veikko Kanninen

9.9.1935 Pyrinnön naiset loppuotteluun pesäpallomestaruudesta

121 maksavaa katselijaa oli tullut urheilukentälle toteamaan Pyrinnön pesäpallottarien varmaa 4–1 voittoa naisten mestaruuden välieräottelussa Katajanokan Haukkoja vastaan. Pyrintöläiset pelasivat paria alkuvuoroa lukuunottamatta melko hyvin ja ansaitsivat voittonsa laajemman lyöntipelinsä ja yleensä tasaisemman esityksensä ansiosta.

Veikko Kanninen

2.11.1936 Siniset hyökkäsivät eilen voimakkaan tykistönsä tukemana

Tampereen, Messukylän ja Aitolahden suojeluskunnista 1250 miestä vaikeassa sotaharjoituksessa.

112 autoa käsittävän kolonnan kuljetettua joukot Epilään ja Lamminkylään tilanteitten lähtökohtamaastoon, muonitettiin suojeluskuntalaiset ensiksi kestämiään edessä olevan taistelupäivän rasituksia.

Sulo Markkanen

1.4.1938 ”Suomen neito” suistui jalustaltaan ja kaatui Hämeensillalle

Viime yönä klo 1 aikaan saimme tiedon, että ”Suomen neitoa” esittävä Hämeensillan patsas oli suistunut jalustaltaan ja kaatunut sillalle.

Mikäli yöllä saimme kuulla, ryhdytään patsasta nostamaan tänään aamupäivällä. Onnettomuudesta tiedoitetaan myös kuvanveistäjä Väinö Aaltoselle, joka saapuneen Tampereelle tutkimaan, voidaanko patsaan kärsimät vauriot korjata täällä vai onko ”Suomen neito” kuljetettava Helsinkiin.

8.10.1939 Reserviläisiä kutsuttu ylimääräisiin harjoituksiin

Sen johdosta, että on katsottu tarpeelliseksi vahvistaa maamme puolueettomuusvartiointia, on joukko-osastojen reserviläisiä kutsuttu ylimääräisiin harjoituksiin.

Eero Troberg

16.1.1940 Tampereetta pommitettiin eilen

Eilen klo 13,30 aikaan tapahtui jälleen Tampereelle lentohyökkäys. Venäläinen lentolaivue, johon kuului 27 pommikonetta, heitti kaupungin alueelle ja sen ympäristöön suuren määrän pommeja. Niistä oli osa palopommeja, jotka sytyttivät kaupungissa joukon tulipaloja.

Eero Troberg

14.3.1940 Rauha tehty Suomen ja Venäjän välillä

Tiedon saavuttua eilen rauhansopimuksen solmimisesta kohotettiin lukuisissa taloissa Tampereella niin kuin muuallakin maassa liput puolitankoon. Sanomalehtien lisälehtiä luettiin innokkaammin kuin tuskin koskaan.

E. M. Staf

17.2.1941 ”Sudenkatsojaiset”

olivat eilen Tampereen suojeluskuntatalon pihamaalla, jossa Pohjanmaalla ammuttu ”Kurun susi” oli yleisön nähtävänä 1 mk:n maksusta. Kaikkiaan n. 3.000 henkeä kävi sutta katsomassa. Susi pidetään vielä tänään klo 10–20 samassa paikassa yleisön nähtävänä. Markan pääsymaksusta kertyvät tulot saa Aseveliyhdistys käytettäväkseen invalidien hyväksi.

Jukka Raunio

8.5.1941 Marssi-innostus erinomainen

Eilinen päivä antoi tukea sille otaksunnalle, että marssiluvut ylittävät maassamme odotetut määrät. Varsinkin Tampereella tuntuu marssi-innostus saaneen suorastaan ennätysluonteen. Koleasta säästä huolimatta marssi nim. eilen yli 3.000 tamperelaista Suomelle kalliita pisteitä.

Linja-autoaseman ympäristö vaikutti arki-illasta huolimatta kuin vilkkaalta markkinapaikalta, sillä marssijoita ja muuta yleisöä oli aivan mustanaan. Muutamat ryhmät marssivat koko matkan suljetussa järjestyksessä ja nämä marssiosastot olivat ne, jotka antoivat reippaine lauluineen marssille oikeata iloisuutta. Tulkoon tässä yhteydessä mainituksi muuan hyvä naissuoritus: 12-lapsen äiti marssi osuutensa 1 t. 30 minuutissa.

Jukka Raunio

19.5.1942 Tuotantokamppailu

on alkanut Tampereellakin. Katujen varsilla olevat vapaat maa-alueet on nyt otettu viljelykseen. Kuvassamme kylvötoita käynnissä Tammelan puistokadun varrella.

K. O. Lumme

5.9.1943 Kaupungin virkailijat talkoissa

Kaupungin omistaman Nekalan tilan mailla korjattiin perjantaina kauraa, leikattiin vehnää ja nyhdettiin pellavaa. Agronomi Toukomaan oli kaupungin virastojen talkoopäällikön, neiti Länsiön avulla saanut käytettäväkseen kaupungin virkamiehistä ja -naisista kokoonpannun 60-henkisen talkoojoukon, jonka hän oli sijoittanut kaura-, vehnä- ja pellavamaalle. Joukkoon kuuluivat lisäksi edustajat puolustuslaitoksesta ja sotateollisuudesta.

–Ennen talkoissa saatiin tanssia, mutta nyt tarjotaan vain korviketta ja päivällinen sekä päälle sauna, sanoi agronomi Toukomaan.

Hänen ei kuitenkaan olisi tarvinnut sanoa ”vain”, sillä rasvainen lihakeitto, maito ja leipä, johon jo neljä tuntia talkootoita tehnyt oikeutetaan osallistumaan, maistuivat kerrassaan erinomaisilta. Siitä olivat yksimielisiä niin kutsutut edustajat kuin oikeat talkoolaiset kaupunginjohtajista nuorimpaan ja pienimpään rakennuskonttorin harjoittelijaan.

Eero Troberg

23.12.1944 500–700 kävijää päivittäin Tampereen kaupunginkirjaston lastenosastossa

Kirkassilmäiset tytöt ja pojat ovat aina joukolla oven takana määrähetkeä odottamassa ja ennen pitkää joutuvat kaikki pöydät ja tuolit käyttöön.

Kuvakirjoihin, satuihin ja seikkailuihin syvennyttään hartain mielin, mutta myös tietokirjallisuutta tutkitaan.

Jukka Raunio

16.3.1945 Tampere vaalien odotuksessa. 20.000 vaalijulistetta, mainostorneja, iskulauseita, vaalikokouksia

Suurista kaupungeistamme lienee Tampere valmistautunut vaaleihin ulkonaisesti tehokkaimmin, sikäli kuin mittapuuna pidetään ulkona kaupungilla näkyvää vaalipropagandaa. Niinpä Helsinki ei ole näinä päivinä ollut likikään niin vaalimainosten värittämä kuin Tampere.

Muutamia päiviä sitten ilmestyi Ruuskasen talon edustalle sattuva iskulause:
"Fascisteja emme ole, kommunisteiksi emme tahdo tulla, olkaamme siis vapaita suomalaisia."

Jukka Raunio

15.2.1948 Lokomon terästehdasta laajennettu

Maassamme on varsinkin sotakorvaustöiden aikana ollut suurta puutetta teräsvalusta. Tämän vuoksi on kotimaisten teräsvalimoiden täytynyt ryhtyä laajentamaan tuotantoaan niin paljon kuin mahdollista. Niinpä Lokomokin on rakennuttanut teräsvalimonsa yhteyteen suuren uudisrakennuksen hankkiakseen lisää teräksen sulatus- ja valamismahdollisuuksia.

Jukka Raunio

13.9.1949 Tampereen tasavirta-alueiden muuttaminen vaihtovirtaisiksi suoritetaan asteittain

Tampereella on huomattavia alueita, mm. keskikaupungilla, joilla on sähköverkossa käytännössä vielä tasavirta. Viime aikoina on kuormitus näillä alueilla siinä määrin lisääntynyt, että sähkölaitokselle olisi hankittava uusia tasavirtakoneita. Kun tasavirrasta on Tampereella päätetty vähitellen kokonaan luopua, on kuormituksen keventämiseksi ryhdytty näitä alueita muuttamaan vaihtovirtaisiksi.

Virran muutostyöt ovat viime viikkoina olleet käynnissä Kauppakadulla, jolle näinä päivinä saadaan lasketuksi vaihtovirtakaapeli Keskustorin ja Hämeenpuiston välille.

Pekka Kosonen

26.11.1949 Autonkuljettajain vastalause

Pirkkalassa torstai-iltana autonkuljettajaan kohdistuneen ryöstöryityksen ja Tampereella jokin aika sitten tapahtuneen samanlaisen väkivallanteon johdosta Tampereen vuokra-autonkuljettajat toimeenpanivat eilen mielenosoituskulkueen Nokialle, jossa ensinmainittuun tekoon syyllistynyt rikollinen on pidätettynä. Kulkueessa oli mukana 49 autoa.

Nokialla autot pysähtyivät poliisikonttorin läheisyyteen. Autonkuljettajat esittivät poliisiviranomaisille pyynnön, että saisivat nähdä poliisiputkassa säilytettävän Vesivuoren. Tähän suostuttiinkin, ja osa autonkuljettajia kävi katsomassa rikollista vartiokonttorissa.

Pekka Kosonen

19.12.1952 Vilkasta, mutta ei nyt yhtä vilkasta kuin viime vuoden joulumarkkinoilla

Joulu ei yhtenäkkään vuonna pääse livahtamaan ohi huomaamatta. Jo hyvissä ajoin, monien mielestä aivan liian hyvissä ajoin, alkavat ”elävät” joulupukit tallustella kaupungin kaduilla, ja liikkeet sonnustavat akkunansa ensin pikkujouluun ja sitten isoon jouluun niin että lapsiparoilla on ihmettelemistä, kun ei jo aatto todella tule.

Ensio Kauppila

27.4.1953 A. Tanskanen ylivoimaisin Näsikallion ajossa eilen

Kevätsade verotti eilen viidennen Näsikallion ajon järjestäjiä – Tampereen Työväen Moottoriseuraa – mutta katsojia oli silti noin 4 000. Heillä oli myös hyvää nähtävää, sillä osanottajia oli runsaasti ja lähdöt järjestettiin turhitta viivytyksittä. Keskeyttämisiä oli tavallista vähemmän, paitsi Midget-sarjassa, jossa kuudesta lähteneestä vain kaksi tuli perille.

Ensio Kauppila

2.1.1955 Vuoden ensimmäinen lapsi Tampereella

Uudenvuodenpäivänä Tampereen synnytyslaitoksella syntyi vuoden 1955 ensimmäisenä lapsena klo 9.55 aikaan tyttö, joka painoi 3 050 gr ja varsin virkeänä tirkisteli tätä maailmaa. Hänen äitinsä on 26-vuotias puusepän vaimo Aune Airosto Pirkkalasta.

Reino Branthin

4.2.1955 Armi ja Gil tulivat vaivihkaa eilen Tampereelle

Hiljaa ja vaatimattomasti saapuivat Armi ja Gil Hilario eilen tehtaitten kaupunkiin Tampereelle. Klo 22.30 kaartoi vuokra-auto Hotelli Tammerin pääportaan eteen. Ensimmäisenä astui hotelliin Gil, hänen perässään Armi ja manageri Helge Siimes.

Armilla oli yllään kaunis männynvihreä puku, joka oli suomalaista tekoa. Hän näytti säteilevältä ja onnelliselta, vaikka hänellä olikin ollut puuhantäyteinen päivä Valkeakoskella.

Ensimmäiseksi Gil muuten tervehti suomeksi ja paljon hän jo osaa muutenkin esittää ajatuksiaan meidän kielellämme. Hänellä on pari hyvää oppikirjaa.

–Olin saanut sellaisen käsityksen, että suomalaiset ovat minulle vihaisia, kertoi hän avoimesti. Sen vuoksi, että olin ottanut Armin. Olen lukenut tämäntapaisia artikkeleita. Mutta nyt olen kuitenkin huomannut, että suomalaiset ovat hyväsydämiä ja toivottavat meille onnea.

Reino Branthin

13.6.1957 Neuvostojohtajat pienten tamperelaisten parissa

Pihamaan nurmikolla ja siellä olevan vesialtaan äärellä oli lapsia leikkimässä. Näistä tepasteli lähestyvää seuruetta vastaan 2–3 vuoden ikäinen tyttönen. Kohdalle sattunut pääministeri Bulganin nosti lapsen syliinsä. Mieltymys oli kaiketi molemminpuolinen, sillä kainostelematta taputti tyttönen harmaapartaista pääministeriä poskelle. Pääministerin teko miellytti muutaman kymmenen metrin päässä seisovaa yleisjoukkoa, joka puhkesi suosionosoituksiin.

Reino Branthin

1.6.1961 1837 pyrkimässä – tuhannelle tilaa. Oppikoulujen pääsykokeet alkavat

Tampereen oppikouluissa ei lukuvuoden päättäjäisten ja uusien ylioppilaiden lakittamisen jälkeen ehtinyt kauan olla hiljaista, sillä illalla täytti koulujen aulat oppikouluihin pyrkijöiden ja heidän vanhempiansa joukko. Yhteensä 1837 poikaa ja tyttöä pyrki Tampereen kahteentoista oppikouluun. Heistä voidaan ottaa vain noin tuhat.

Lauri Kautia

2.7.1961 Avaruusmies tuli junalla

Keskustorille majuri Juri Gagarin ja tämän seurue saapuivat autoilla Helsingistä Hämeenlinnan kautta hieman yli klo 13. Paikalle oli kerääntynyt 2000–3000 uteliasta. Sävyisät hurraa-huudot tervehtivät hymyilevää ilmavoimien majuria kun tämä astui autosta. Gagarin kukitettiin kaupungintalon edessä, ja poliiseilla oli täysi työ kun he pidättelivät innokkaita nimikirjoituksen metsästäjiä aloillaan. Kaupungintalon parvekkeella majuri Gagarin toivotettiin tervetulleeksi Tampereelle.

Lauri Kautia

30.12.1963 'Teen elämästäni runon, runosta elämän' Eeva-Liisa Mannerille V. A. Koskenniemen palkinto

Runoilija Eeva-Liisa Manner sai eilen Turun yliopistossa pidetyssä tilaisuudessa Suomen Kulttuurirahaston V. A. Koskenniemen palkinnon, jonka suuruus on 4000 mk.

Hänen runoudessaan viehättää sanoman rehevyys ja rikkaus, kuvien lumoava leikki, miellelyhtymän ja päähänpistojen runsaus, oikullinen huumori ja yllättävät rinnastukset – sanalla sanoen: fantasia, jota ilman ei mitään runoutta eikä taidetta voisi olla olemassa.

Erkki Lahtinen

20.1.1964 Tamperelaisille tappiollinen alku

HNMKY esiintyi eilen Tammelan hallissa suoritetussa SM-koripalloilun kevätkierroksen avausottelussa ilman maajoukkuemiehiään Mannista ja Kauppista. Tästä huolimatta joukkue oli selvä ennakkosuosikki ottelussa sarjassa viimeisenä olevaa Kiertäjiä vastaan. Tamperelaismiehistö oli kuitenkin latautunut mainiosti tähän kamppailuun ja piti vieraita ahtaalla pitkälle toista jaksoa. HNMKY:n voittonumerot 80–64 (37–36) olivat liian edulliset pelitapahtumiin nähden.

Martti L. Laitinen

19.1.1964 Kolme taidenäyttelyä

Kolme taidenäyttelyä avattiin Tampereella viikonvaihteessa. Kirjastotalon näyttelysalissa on helsinkiläisen Artekin taidesalongin toimesta esillä Pablo Picasson nelisenkymmentä värillistä grafiikanlehteä. Näyttely on ollut aikaisemmin Helsingissä, Turussa ja Hämeenlinnassa ja herättänyt suurta huomiota. Kaikki lehdet ovat vuosilta 1959–63.

Lauri Kautia

4.7.1964 Presidentillinen laukaus

Ei Tampereen messuja ilman jääkiekkoilua, ovathan MM-kisat ensi talvena täällä. Myös presidentti Kekkonen avusti jäähallikeräystä ja ehti sitä paitsi näyttää messujen tekojäärädällä, ettei hän suinkaan ensimmäistä kertaa pitänyt jääkiekkomailaa kädessään.

Reino Branthin

16.8.1964 Vaikea risteysjärjestely – kaupungin elämä kärsii

Risteyksen uudelleen järjestely on monitahoinen tehtävä, koska siihen liittyvät monet johto- ja valaistustyöt, liikennevalojen asentaminen jne. Hämeenkadun nupukivipäällysteen kunnostaminen on kaiken lisäksi hidasta ja ammattitaitoa vaativaa. Nyt ovat liikennenuuhkat olleet jokapäiväisiä ilmiöitä paikalla jo pitkään. Kadun päällystäminen asvaltilla olisi nopeuttanut korjausta huomattavasti. Asvalttipäällysteen saaminen Hämeenkadulle olisikin monien eri syiden tähden järkevää.

Reino Branthin

2.2.1966 Ilves säilytti vain vaivoin johtonsa

Tampereen Jäähallissa Ilves tuudittautui helppoon voittoon ja kostonhimoinen SaiPa oli yllättää. Vieraat yrittivät sinnikkäästi ja tamperelaisten mestariehdokkaiden 6–4 (2–1, 3–2, 1–1) voitto oli todella kiven takana. Ilveksen puolustus ei täysin onnistunut – vastustajat pelasivat siihen liian helposti aukkoja. Lahtinen maalissa ja Vasama olivat aivan korvaamattomia, sillä Hirsimäelle ja Palo-ojalle sattui tukkukaupalla kömmähdyksiä.

Reino Branthin

2.6.1967 Ilkivallantekijät asialla. Mannerheimin patsas Vehmaisissa liattiin

Vajaan kymmenen kilometrin päässä Tampereen keskustasta Vehmaisissa sijaitseva marsalkka Mannerheimin patsas joutui torstaita vasten yöllä törkeän ilkivallan kohteeksi: aamulla näet havaittiin, että patsas oli tahrittu varsin pahasti tervalla, johon oli vielä kiinnitetty höyheniä.

Ns. Mannerheimin kallio, jonka laella patsas on, sijaitsee syrjässä asutuksesta ja paikalle on helppo päästä kenenkään huomaamatta. Tähän saakka patsas on kuitenkin saanut olla rauhassa.

Reino Branthin

30.10.1968 Kunnianeekerin naama ei ole musta

Black Power! Me vaadimme lehdistöneekereiden valtaa ja uutta säädyttöä yhteiskuntaa. Tämä mielenosoitus oli varsin rauhallinen eikä aiheuttanut lainkaan uhreja.

Uusien lehdistöalan opiskelijoiden mustajaisilaisuus eli heidän ottamisensa täysivaltaisiksi 'neekereiksi' sujui perjantaina railakkain menoin ravintola Pirkanhovissa. Uusien opiskelijoiden piti tietenkin vastata muiden viihdyttämisestä. Heillä olikin kaksi ohjelmaa, joista toinen oli historiallinen runokertomus Katarina Jagellonikasta ja Onassiksesta. Jagellonika oli joutunut vähän huonoille teille, mutta kyllähän ne historialliset tarinat aina mukavan lopun saavat.

Toisen ohjelman teemana oli lehdistöneekereiden Black Power, musta valta. Tiernapojat olivat saaneet lainata mainioita laulujaan sketsin rungoksi, ja se loppui voitokkaaseen 'We shall overcome'-lauluun.

Antti Aro

24.8.1970 'Hair': kyllä – mutta onko Jäähalli teatterisali?

'Hairin' jäähallin esitys todisti taas kerran suorastaan ihmeteltävän seikan: nuorten harrastajien esitys on säilyttänyt kymmenistä esityskerroistaan huolimatta tuoreutensa ja voimansa; kummasti nämä nuoret jaksavat hehkua intoa ja hehkuttaa katsomonkin kerta toisensa jälkeen lämpimiin, joskus kuumiinkin tuntemuksiin. Tamperelaisten 'Hairin' on jo nyt nähnyt pitkälle eyli

100 000 ihmistä – päätä ei näytä vieläkään olevan näkyvissä. Jäähallin esitys keräsi raikuvat suosionosoitukset tuon tuostakin, kansa istui tiiviisti paikoillaan loppuun saakka – parhailla paikoilla olleet eivät varmasti muistaneet ollenkaan istuvansa juuri jäähallissa.

Martti L. Laitinen

16.1.1971 Katukuva muuttuu

Tampereen Hämeenkadun katukuva muuttuu, kun parhaillaan purettavan talon tilalle Hämeenkatu 6:ssa valmistuu ensi vuoden alkupuolella uusi liiketalo Tampereen Seudun Osuuspankin rakennuttamana. Seitsenkerroksinen ja tilavuudeltaan 22 000 m²:n suuruinen talo käsittää pelkästään vuokrattavia myymälä- ja toimistotiloja. Arkkitehtitoimisto Olavi Suvitie ja Taisto Uusitalon suunnittelemaan taloon tulee tehokas ilmastointijärjestelmä, joka puhdistaa sisäänpuhallettavan ilman ja säättää sen lämpötilan.

Raimo Nieminen

29.1.1971 Maksitakki on kadonnut

Tuskin oli viime keväänä yhtään kauppaa jonka vaatepuissa ei olisi roikkunut maksitakkia, mutta nyt ei maksia löydy enää alennusmyynnistäkään, niin kuin kierros tamperelaisissa vaatekaupoissa osoitti. Miniä sensijaan on vielä jonkin verran tarjolla, niin vanhanaikaista kuin se onkin.

Midi on sitkeästi pysytellyt pinnalla jo syksystä asti. Sensijaan maksitakki, joka viime keväänä oli erittäin ajankohtainen, on nyt unohdettu tyystin. Aikoinaanhan lehdistö jo käynnisti maksin vastustamiskampanjan sen epäkäytännöllisyyden vuoksi.

Juhani Yliruusi

6.5.1971 'Itsemurhalentäjät'

Kaksipyöräisellä matkaajat ja jalkamiehet ovat Suomen teillä ja kaduilla 'itsemurhalentäjän' asemassa. Sen todistavat lukuisat onnettomuudet muihin tienkäyttäjiin verrattuna. Liikenneviikko tarttuu ongelmaan ja pohtii Tampereella kevytliikenteen vaivoja ensi viikon alussa.

Suomalainen kävelee, juoksee, pyöräilee henkensä kaupalla. Henkensä kaupalla siksi, että pysyisi terveenä. Henkensä kaupalla siksi, että liikenteessä kuolee jalankulkijoita, pyöräilijöitä ja mopoilijoita enemmän kuin muita yhteensä.

Raimo Nieminen

14.12.1972 Planetaariossa sytty joulutähti

Planetaariossa syttyy Betlehemin tähti, joka johdatti itäisen maan viisaat tietäjät kumartamaan vastasyntynyttä Jeesus-lastaa. Operaattori Kullervo Tiukkanen on valmistanut planetaariossa ohjelman, jossa perehdytään Betlehemin tähden tähtitieteelliseen käsitykseen. 112 katsojaa voidaan kerrallaan johdattaa Tampereen leveysasteilta katselemaan tähtitaivasta, joka kaartui Betlehemin ylle Kristuksen syntyessä.

Kun kaksi jättiläisplaneettaa, Jupiter ja Saturnus, kohtasivat toisensa Kalojen tähtikuviossa n. 7 vuotta ennen ajanlaskumme alkua, syntyi kuuluisa Betlehemin tähti. Näin selitetään joulutähden synty Tampereen planetaariossa.
Reino Branthin

28.6.1973 Vilhelmillä ei ole hauskaa

"Yksi haamu seisoi Marjaanan ovella", taitaa pohtia nykyisin Särkänniemen hyljealtaan synkkäilmäinen kirjohylje Vilhelmi, jonka pitkäaikainen tyttöystävä harmaahylje Marjaana on yllättäen saanut pikkuisen lajitoverin, kun pikkuinen Joonas polskahti altaaseen. Marjaanan äidinonni ei ole aivan särötön, sillä pikku-Joonas on kasvattipoika Pietarsaaresta, josta se saatiin lohisiimasta.
Erkki Lahtinen

7.8.1973 Silta seikkaili pitkin järveä

Pyhäjärven Purjehtijoiden uusi tulokas on 70-metrinen, pelkistetyn näköinen, kokoteräsrakenteinen. Muita ominaisuuksia: lähtee matkaan omin luvuin, ei tarvitse luotsia ja pitää 280 tonnin massallaan heikompansa loitolla! Kaikki alkoi aamutuimaan Rajasalmen siltatyömaalla. Kesäkuussa paikoilleen uitettu sillan keskimmäinen teräslohko ryöstäytyi napakassa myrskyssä kiinnitysvaijereistaan ja lähti uimaan neljän proomun varassa Tampereen suuntaan.
Erkki Lahtinen

26.1.1974 Raskaan öljyn hinta nousee 181 prosenttia

Tampereella tankattiin tiuhaan, mutta kaikkia ei onnistanut. Osa jonottajista kääntyi takaisin todetessaan tilanteen lähes toivottomaksi. Bensiinivirta tyrehtyi monin paikoin muutamassa tunnissa perjantai-iltana, kun tieto polttonesteiden rajusta hinnannoususta kantautui autoilijoiden korviin. Pienentyneet kiintiöt panivat huoltamot pakon eteen. Monet autoilijat jonottivat, mutta useimmat kääntyivät takaisin. Useat huoltamot sulkivat ovensa heti iltapäivällä. Tämä aiheutti todella tukalia tilanteita normaalisti matkaan lähteneille autoilijoille. Polttoaineen osoittaessa loppumisen merkkejä etsittiin hätäntyneinä avoinna olevia huoltamoita. Monen auton matka päättyi tien varteen illan ankeina hetkinä.

Hannu Teriö

31.10.1974 Avajaistungosta

Sokos Tampereen ovet avautuivat keskiviikkona ensi kerran yleisölle. Tungos oli kova niin tavaratalon ulkopuolella ennen avaushetkeä kuin myöhemmin myös sisällä. Avauspuheen kutsuvieraille järjestetyssä tilaisuudessa piti ministeri Pentti Pekkarinen. Tervehdyssanat esitti Kauppakunta Tuotannon toimitusjohtaja Raimo Heikkilä. Tampereen kaupungin tervehdystä esittäessään valtuuston puheenjohtaja Vilho Halme mainitsi uuden tavaratalon tekevän Tampereesta entistä selvemmin Sisä-Suomen kaupan keskuksen.

Hannu Teriö

Aamuisin lehdessä Aamulehden uutiskuvia 1927–74

Pienestä kaupunkilehdestä maakunnan valtalehdeksi

Aamulehden näytenumero ilmestyi 3.12.1881. Sen jälkeen Aamulehti on kasvanut pienestä kaupunkilehdestä levikiltään Suomen toiseksi suurimmaksi sanomalehdeksi. Vuosikymmeniä Aamulehti on ollut joka-aamuinen vieras useimpien tamperelaisten ja muidenkin pirkanmaalaisten elämässä.

Sanomalehdistö syntyi poliittisten puolueyhmittymien äänitorveksi. Aamulehden aatteelliset lähtökohdat olivat vanhasuomalaisuus, suomenkielisyys, kansanvaltaisuus ja kristillissiveellinen maailmankatsomus. Itsenäisyyden alussa hahmottuneessa puoluejaossa Aamulehti siirtyi Kokoomuksen äänenkannattajaksi.

Sotien jälkeen Aamulehti pyrki oman maakuntansa yleislehdeksi, joten sen täytyi ylittää ahtaan puoluepolitiikan rajat. 1970-luvulta lähtien puoluepoliittinen painotus väheni, ja maakuntalehdistön yleistä suuntausta noudattaen Aamulehti ilmoitti 1992 olevansa sitoutumaton.

Aamulehdestä tuli nopeasti Tampereen ja sitä ympäröivän maaseudun päälehti. Levikki oli 1900 noin 10 000 ja 1919 noin 18 000. Maailmansotien välisenä aikana levikki enemmän kuin kaksinkertaistui ja nousi vuonna 1945 jo 65 000:een. Vuonna 1968 levikki ylitti ensimmäisen kerran 100 000 ja oli vuonna 1981 jo 135 000. Vuonna 2008 arkilevikki oli 139 000.

Aamulehti vetosi erityisesti maaseutuväestöön, mutta menestyi myös Tampereella, vasemmistoenemmistöisessä teollisuuskaupungissa. Aamulehti voimistui jatkuvasti, sillä mitä enemmän lehteä luettiin, sitä enemmän tuli myös taloutta vahvistavia ilmoituksia. Laajalevikkisenä Aamulehti oli sekä yksityisten kaupunkilaisten että yritysten ja yhteisöjen tiedonvälittäjä ja ilmoituskanava.

Aamulehti ja sitä varten perustettu Tampereen Kirjapaino Oy toimivat vuosikymmeniä omassa talossa Kuninkaankadulla. Vuonna 1980 muutettiin Sarankulmaan, mutta toimitus palasi takaisin keskustaan, Siperiaan, 2001.

Aamulehti on toistaiseksi pystynyt vastaamaan sanomalehdistön toimintaympäristössä ja viestintäkulutuksessa tapahtuviin muutoksiin. Aamulehden verkkolehti perustettiin vuonna 1996. Sillä on nykyisin yli 200 000 eri viikkokävijää.

Valokuva Aamulehdessä

Ensimmäinen Aamulehdessä julkaistu piirroskuva esitti J. V. Snellmania tämän syntymän satavuotispäivänä 12.5.1906. Ensimmäinen toimituksellinen valokuva julkaistiin 11.4.1907, jolloin suomalaisen puolueen kansanedustajaehdokkaat Hämeen pohjoisesta vaalipiiristä esiteltiin studiokuvin.

Aluksi valokuvia oli vähän, Aamulehti julkaisi 1910-luvulla vuosittain muutaman sata valokuvaa. Valokuvien käyttö alkoi lisääntyä 1920-luvulla, jolloin päästiin vuosittain jo yli tuhanteen kuvaan. Suurin osa Aamulehden valokuvista tuli ulkomailta. Kotimaiset kuvat ostettiin ammattikuvaajilta tai avustajilta.

Vuonna 1927 Aamulehti laajensi Kuninkaankadun toimitilojaan, hankki sinne tehokkaan rotaatiopainokoneen ja perusti kuvalaattalaitoksen. Lehden sivumäärää ja kuvitusta voitiin nyt huomattavasti lisätä. Aamulehti palkkasi toimitukseensa lehtikuvaajan ensimmäisenä suomalaisena sanomalehtenä. Arvo Tammisen toukokuussa 1927 Kangasalan Liuksialan kirkkokaivauksista valottamat kolme lasinegatiivia ovat ensimmäiset Aamulehden kuvaajan ottamat valokuvat.

Aamulehdellä oli kerrallaan yksi, joskus kaksi, valokuvaajaa 1950-loppupuolelle asti, jolloin kuvaajien määrää alettiin lisätä. 1970-luvun alkupuolella kuvaajia oli jo kymmenkunta. Kuvauskalusto ei aina ollut viimeisintä huutoa, mutta kuvaajien neuvokkuuden ansiosta selvittiin hankalustakin tilanteista.

Kuvien määrät lisääntyivät ja laatu parani kuvaus- ja painotekniikan kehittyessä. 1950-luvulla Aamulehdessä oli jo noin 30 valokuvaa päivässä, seuraavan vuosikymmenen kuluessa kuvien määrä kaksinkertaistui.

Aamulehdessä lehtikuvien järjestelmällinen arkistointi aloitettiin 1927. Kuvaajat lopettivat negatiiviansa arkistoinnin 1974. Rekisterikirjoihin oli merkitty näiden vuosien aikana 48 500 nimikettä, negatiiveja on moninkertainen määrä. Nämä negatiivit muodostavat nykyisin Vapriikin kuva-arkiston Aamulehti-kokoelman. Vapriikin kuva-arkisto on valmistanut tämän näyttelyn Aamulehti-kokoelman valokuvista ja niihin liittyvistä Aamulehden uutisista, joita voidaan lukea erillisistä kansioista.